

Formativno spremljanje v škotski šolski praksi

Saša Kregar,

Zavod RS za šolstvo

Študijskega obiska na Škotskem sva se s kolegico Leonido Novak udeležili junija 2013, v okviru projekta Podpora učiteljem pri učinkovitem uvajanju formativnega spremljanja (ang. *Supporting teachers for effective assessment for learning*). Obiskali sva sedež organizacije Education Scotland (škotskega nacionalnega šolskega inštituta) ter nekaj osnovnih in srednjih šol v Glasgowu in njegovi okolici. Skupaj z udeleženci iz Belgije, Irske, Nizozemske in Estonije smo v šolah spremljali pouk, se pogovarjali z učitelji, učenci, ravnatelji in svetovalci.

V nadaljevanju predstavljam delovanje škotskega šolskega sistema, kot smo ga lahko doživeli med našim obiskom. Poudarek v članku bo predvsem na udejanjanju formativnega spremljanja in dejavnostih, ki jih učitelj načrtuje, da v učnem procesu zagotavlja načela formativnega spremljanja.

Šole (Carmyle Primary school, Miller Primary School, Haghill Park Primary School in Whitehill Secondary school), ki smo jih obiskali, so t. i. »AiFL Schools« (ang. *Assessment is for Learning schools*),

tj. šole, ki se zavedajo pomena stalnega spremljanja napredka v učnem procesu. Formativno spremljanje je tista ključna dejavnost, ki učencem in učiteljem skozi stalno povratno informacijo omogoča spreminjanje in prilagajanje učnega procesa. Organizacija in delovanje teh šol sledita sistematični reorganizaciji škotskega šolskega sistema, ki se je začela leta 2002.

Škotski šolski sistem

Škotska zagotavlja brezplačno splošno javno šolstvo. Vse šole, ki smo jih obiskali, so javne (državne) šole. Po nekaterih podatkih naj bi bilo v privatne škotske šole vključenih le 4,5 % šoloobveznih škotskih otrok. Otroci, stari štiri leta in pol do približno pet let in pol, vstopajo v osnovno šolo. Osnovna šola je razdeljena na sedem stopenj, podobno kot imamo pri nas razrede, vsaka stopnja predvidoma traja eno leto. Po končani sedmi stopnji, ko so stari enajst let, učenci napredujejo v srednješolski sistem. Ta je razdeljen na šest stopenj, zadnjo končajo z dopolnjenim osemnajstim letom starosti. Škotski šolski sistem je zelo fleksibilen, napredovanje otrok po stopnjah starostno ni omejeno in pogosto lahko otroci napredujejo hitreje na področjih, na katerih so učno uspešnejši, oziroma napredujejo v skladu s svojimi zmožnostmi.

Značilnost škotskih šol je, da se šolarji prvič srečajo z ocenjevanjem znanja na nacionalnih testih v obdobju med petnajstim in osemnajstim letom. Do takrat učitelji njihovega znanja ne ocenjujejo, kar pa ne pomeni, da ga ne spremljajo in vrednotijo. Eno izmed ključnih načel škotskega šolskega sistema je udejanjanje t. i. vrednotenja za učenje (*Assessment for learning*) ali z drugimi besedami zagotavljanje formativnega spremljanja znanja otrok, ki je ključno za napredek in razvoj učenca in njegovega učnega procesa.

Prenova šolskega sistema na Škotskem

Škotska je leta 2002 začela s prenovno šolskega sistema. Po temeljnih analizah stanja, številnih javnih razpravah in razmisleku, kaj resnično učinkuje v šolskem prostoru, so leta 2004 objavili Curriculum for Excellence (Kurikul za odličnost). V pogovoru so svetovalci, zaposleni na Education Scotland, kot ključno za doseganje učnega uspeha učencev izpostavili, da morajo ti razumeti svoj učni proces, za kar so nujno potrebni stalen dialog med učencem in učiteljem ter učinkovito medvrstniško učenje in pomoč, tudi učitelji morajo razumeti učni proces slehernega učenca, pri čemer jim je v pomoč intenzivno medsebojno sodelovanje, za zagotavljanje naštetega pa so nujni podpora vodstva šole, medsebojno sodelovanje šol, sodelovanje s starši ter sprotno spremljanje in vrednotenje znanja, ki je vključeno v učenje in poučevanje in nanju tudi vpliva.

Korenita prenova šolskega sistema je zahtevala spremembo miselnosti in načina dela vseh udeleženih v šolskem sistemu, učiteljev, učencev, vodstva šole in tudi staršev. Sprememba sistema dela zahteva od učitelja stalno spremljanje ter presojo o napredovanju učencev. Test ali preizkus znanja je postal le eden

V pogovoru so svetovalci, zaposleni na Education Scotland, kot ključno za doseganje učnega uspeha učencev izpostavili, da morajo ti razumeti svoj učni proces, za kar so nujno potrebni stalen dialog med učencem in učiteljem ter učinkovito medvrstniško učenje in pomoč, tudi učitelji morajo razumeti učni proces slehernega učenca, pri čemer jim je v pomoč intenzivno medsebojno sodelovanje, za zagotavljanje naštetega pa so nujni podpora vodstva šole, medsebojno sodelovanje šol, sodelovanje s starši ter sprotno spremljanje in vrednotenje znanja, ki je vključeno v učenje in poučevanje in nanju tudi vpliva.

(in ne najpomembnejši) izmed mnogih dokazov o učenju, na podlagi katerih učitelj spremlja in presoja napredek učenca. Ker številčnih ocen ni, so pogoste povratne informacije, ki jih učenci prejmejo po presoji posameznih dokazov, podlaga za njihov nadaljnji razvoj in napredek ter načrtovanje, usmerjanje in evalviranje lastnega učnega procesa.

Sprememba sistema dela zahteva od učitelja stalno spremljanje ter presojo o napredovanju učencev.

Pomemben dokument, ki je nastal v okviru preнове, je t. i. Kurikul za odličnost. Njegovi glavni cilji so:

- povečati učne dosežke vseh otrok in mladine,
- zmanjšati razhajanja med učenci, ki imajo visoke dosežke, in tistimi z nižjimi učnimi dosežki,
- opremiti in pripraviti mlade za delovanje in odgovorno vlogo v stalno spreminjajočem se globalnem okolju z znanjem, veščinami in samozaupanjem.

Škotski kurikul za odličnost

Curriculum for Excellence je nacionalni škotski kurikul, ki zajema učence od tretjega do osemnajstega leta starosti. Je rezultat širše javne razprave o izobraževanju, ki jo je leta 2002 vodila škotska vlada. Opredeljuje štiri glavne namene izobraževanja, in sicer omogočiti vsakemu otroku ali mladostniku, da bo uspešen učenec, samozavesten in učinkovit posameznik, odgovoren državljan ter učinkovit sodelavec. Kurikul zajema osem področij (eno izmed njih je npr. naravoslovje), znotraj katerih je zapisano, kateri pričakovani cilji oziroma dosežki in izkušnje (outcomes and experiences) so predvideni za učence na določeni stopnji izobraževanja in omogočajo napredovanje učencev na višjo stopnjo izobraževanja. Učitelji načela kurikula, predvidene dosežke in izkušnje uresničujejo s spodbujanjem vsakega posameznika, s postavljanjem učenca v središče učnega procesa in s skrbno načrtovanjem, izvajanjem in evalviranim formativnim spremljanjem. Prav formativno spremljanje je ključna pot do realizacije kurikula in napredovanja slehernega učenca. Izvajanje kurikula spremlja ustanova Education Scotland, katere gosti smo bili v Glasgowu. Ena izmed pomembnih nalog te organizacije je tudi stalna podpora in pomoč učiteljem pri udejanjanju formativnega spremljanja.

Preglednica 1: Prevod učnega sklopa Dednost iz Kurikula za odličnost. Vsebinsko področje dednost (Inheritance) je opredeljeno z dosežki in izkušnjami, predvidenimi za celotno šolsko vertikalno.

Predvideno starostno obdobje	Predšolsko (3–5 let)	5–8 let	8–11 let	11–14 let	14–18 let
Dednost Z opazovanjem podobnosti in razlik med posamezniki začnejo učenci razvijati razumevanje o razvoju organizma ter prenosu genetskih lastnosti staršev na naslednjo generacijo. Nadgrajujejo svoje znanje o genetiki in vlogi DNK ter preučujejo moralna in etična vprašanja, ki se porajajo ob tehnološkem razvoju.	Prepoznam, da je vsak posameznik edinstven, da obstajajo med nami podobnosti in razlike.	S primerjanjem večih generacij rastlin, živali in ljudi začenjam razumevati, kako se dedujejo lastnosti.	Z raziskovanjem življenjskega cikla rastlin in živali prepoznam različne faze njihovega razvoja. S preučevanjem prenosa lastnosti na potomce med razmnoževanjem staršev razlikujem med lastnostmi, ki se dedujejo, in tistimi, ki niso dedne.	Razumem proces oploditve in embrionalnega razvoja ter razpravljam o možnih tveganjih pri razvoju zarodka. Izoliram DNK in razumem njeno funkcijo. Sem ozaveščen o profiliranju DNK in znam predstaviti njegovo tveganje in koristi.	S preiskovanjem znam prepoznati in primerjati rast in razvoj različnih organizmov. Z vrednotenjem podatkov primerjam spolno in nespolno razmnoževanje in razložim njun pomen za preživetje vrst. Razumevanje pojmov DNK, gen in kromosom ter razumevanje dedovanja lastnosti organizmov uporabim pri reševanju preprostih genetskih problemov in primerov dedovanj.

Dostopno na: <http://www.educationscotland.gov.uk/thecurriculum/-howisthecurriculumorganised/experiencesandoutcomes/index.asp> (12. 8. 2014).

Udejanjanje formativnega spremljanja v škotskih šolah

Škotski model formativnega spremljanja (Holcar Brunauer, 2013) ima naslednje značilnosti:

- oblikovanje smiselnih kriterijev uspešnosti skupaj z učenci,
- vključevanje učencev v načrtovanje in vrednotenje njihovega učenja,
- zbiranje učnih dokazov in spremljanje učenčevega napredka,
- ugotavljanje napredka učencev (kje se nahajajo),
- podajanje povratnih informacij in načrtovanje nadaljnjih korakov učenja.

V podporo učiteljem pri formativnem spremljanju znanja in presojanju o napredku učenca je Education Scotland razvila spletni portal National Assessment Resource (Nacionalna zbirka vprašanj, primerov vrednotenja znanja in primerov načrtovanja vrednotenja znanja določenega učnega sklopa v podporo

Slika 1: Učiteljica v pogovoru z učenci; seznanjeni jih z namenom učenja, skupaj predvidijo cilje pouka in postavijo kriterije uspešnosti.

vrednotenju znanja), kjer so uporabniku prikazani predvideni koraki za načrtovanje formativnega spremljanja z učencem v središču učnega procesa.

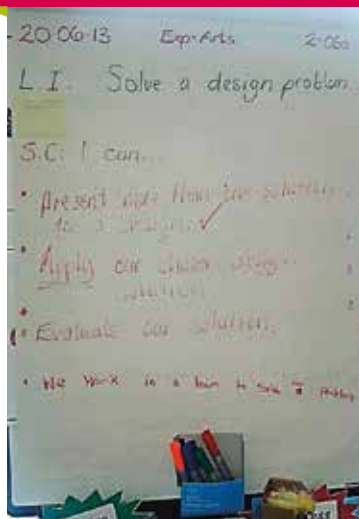
Ob obisku šol in spremljanju učnega procesa smo bili pozorni prav na izpeljavo teh korakov in na konkret-

ne aplikacije formativnega spremljanja v osnovni in srednji šoli.

Učitelj načrtuje učni proces, poučevanje, spremljanje in vrednotenje znanja skupaj z učenci. V kurikulumu izbere, katere cilje, dosežke in izkušnje bodo učenci pridobili v določenem učnem sklopu. Na podlagi izbranega sklopa v kurikulumu seznanijo učence z namenom učenja (Learning intention – LI). Tako je vsak učenec na začetku učnega sklopa seznanjen s tem, kaj bo moral znati, razumeti ali narediti na koncu učnega sklopa. Učitelj učence povabi k oblikovanju ciljev učenja, kjer jih spodbuja tudi k razmišljanju o osebnih ciljih, povezanih s predvidenim učnim sklopom.

Slika 2: Tabelska slika: seznanitev z namenom učenja in postavljeni kriteriji uspešnosti. Zgoraj levo je datum, na sredini je zapis kurikularnega področja, zgoraj desno je zapis številke zapisa učne izkušnje in dosežka, ki si ga je kot cilj učnega sklopa izbral učitelj. Namen učenja (LI) odslikava zapis v kurikulumu, zapisan je tako, da je učencu razumljiv. Kriteriji uspešnosti so rezultat pogovora z učenci in bodo pozneje učencu v pomoč pri razmisleku, kaj se je dobro naučil in kako.

Prevod tabelske slike:

Namen učenja:

Zasnovati oblikovanje izdelka

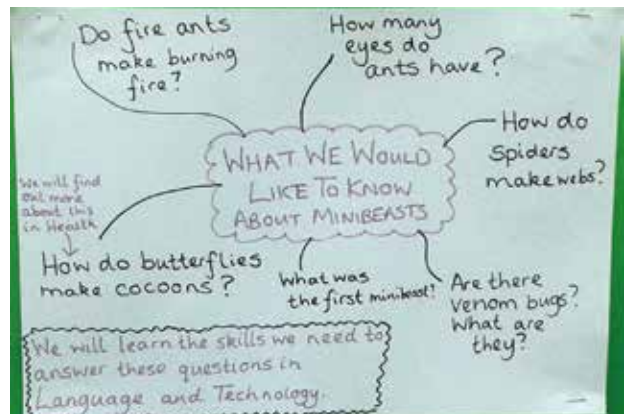
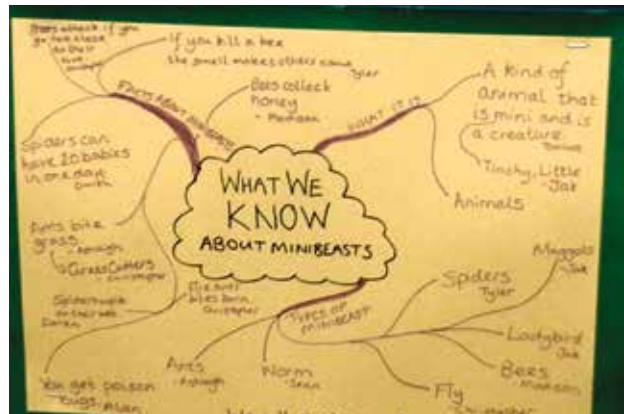
Kriteriji uspešnosti:

Predstavim več kot en primer oblikovanja izdelka

Uporabim izbran način oblikovanja pri izdelavi izdelka

Vrednotim izbran način oblikovanja in izdelave izdelka

Naslednji izjemno pomemben korak je skupni dogovor učitelja in učencev o kriterijih uspešnosti (ang. *success criteria* – SC). Kriteriji uspešnosti so zapisi predlogov, kako bo učenec dosegel namen učenja. Kriteriji uspešnosti so merljivi in zapisani jasno in preprosto, tako da jih učenec razume. Osredinjeno so na dokaze o učenju, ki jih bo učenec pridobil pozneje. Postavljeni kriteriji so osnova za načrtovanje preverjanja in vrednotenja znanja, iz njih izhajajo povratne informacije in so tako podlaga za spremljanje napredka učenca. V snovanje kriterijev uspešnosti so aktivno vključeni vsi učenci, učitelj izjemno pozorno vzpostavlja dialog z njimi in s tem zagotavlja,

Sliki 3 in 4: Zapis preverjanja predznanja in postavljanja ciljev

lja, da bi vsak razumel svoj učni proces, ga uspešno usmerjal in tudi evalviral. Kriteriji uspešnosti so tudi podlaga za uspešno samoocenjevanje in podajanje vrstniške povratne informacije, presojanje dokazov o učenju in ne nazadnje oblikovanje t. i. profila, ki ga vsak učenec pripravi konec šolskega leta.

Postavljenim kriterijem uspeha sledijo preverjanje predznanja, načrtovanje dejavnosti učencev in pridobivanje dokazov o učenju in izkazanem znanju. Vsako dejavnost spremljajo postavljeni kriteriji uspeha in stalno presojanje doseganja namena učenja in napredovanja učenca. Spremljanje in presojanje o napredku učenca, njegovem razumevanju, širini in globini njegovega znanja ter zmožnostih uporabe znanja omogočajo raznoliki načini preverjanja znanja. Učni dosežki učenca se vrednotijo na podlagi zbranih dokazov o učenju in postavljenih kriterijev. Dokazi o učenju so raznoliki, kar omogočajo tudi različni pristopi, metode in oblike dela kakor tudi izbira načina dela, ki je pogosto omogočena učencem (Novak, 2014). Učenci jih lahko samovrednotijo, vrstniško vrednotijo ali jih vrednoti učitelj. Vrednoteenje znanja vedno spremlja podajanje kakovostne povratne informacije, ki učencu pove, kaj je dosegel, kaj

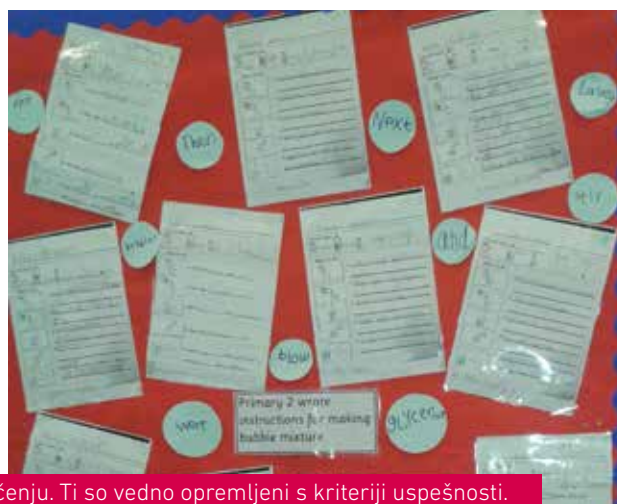
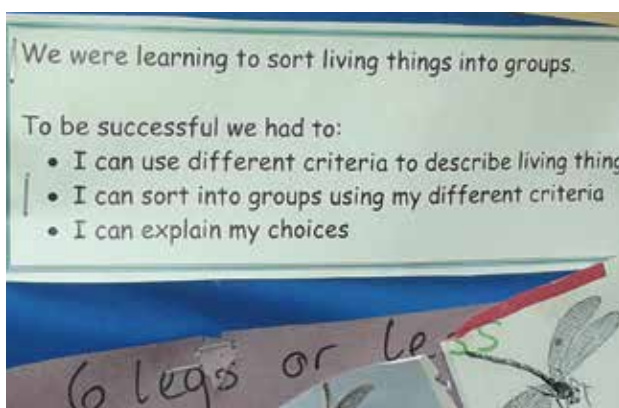
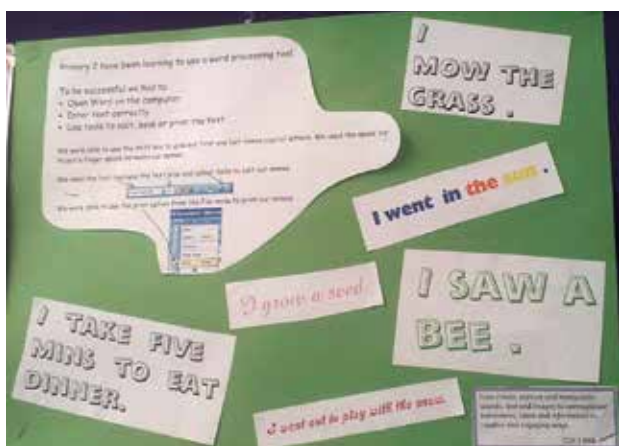
ve, kaj zmore in kaj bo moral še znati, narediti, da bo svoje učne dosežke izboljšal.

Učni sklop sklenejo s poročanjem o napredku, pri čemer upoštevajo napredek vsakega učenca, a hkrati evalvirajo tudi učinek učenja na ves razred.

Poleg sprotne povratne informacije pa učitelj nekajkrat letno, obvezno pa na koncu šolskega leta, presoja o dosežkih in napredku posameznega učenca v obliki poročila. Poročilo oblikuje na podlagi zapisa v kurikulumu in postavljenih kriterijev uspeha ter pridobljenih dokazov o učenju. V poročilu so zajeta predmetna področja, ki imajo ob opisu dosežka tudi napotek za nadaljnje učenje. Torej učenci niso ocenjevani s številčnimi ocenami, temveč se napredek odraža v povratni informaciji in poročilu, ki ga prejmejo učenci. Posebno zanimivo je vrednotenje učenčevega vložka, odnosa, vedenja in domačega dela, ki se bistveno razlikuje od slovenskega ocenjevanja. V nekaterih poročilih tudi učenci in starši dodajo svoj komentar (Novak, 2014). Priprava poročila o dosežkih in napredku učenca je za učitelja zahtevno delo. Scotland Education organizira usposabljanja za učitelje, na katerih se ti izpopolnjujejo v presojanju do-

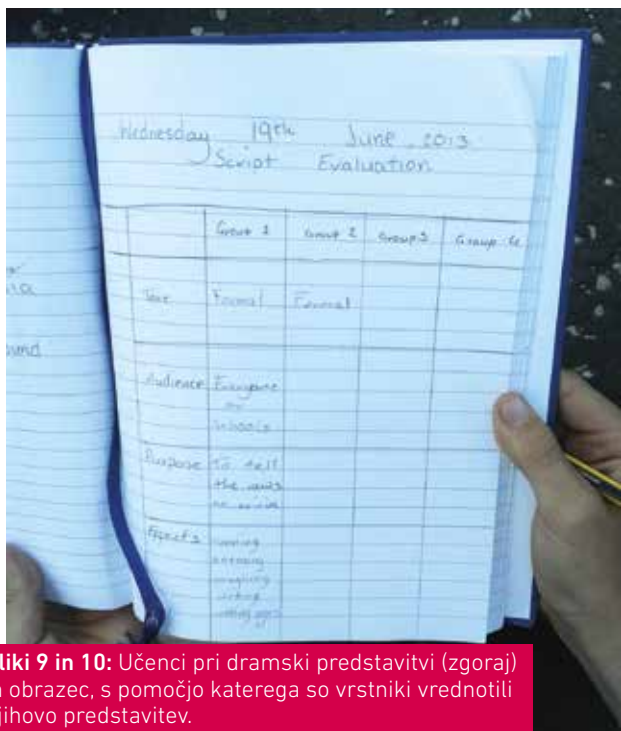
kazov o napredku in spodbujajo profesionalni dialog med sabo s tem, da vzpostavlja mreže šol, sestavljene iz učiteljev osnovnih in srednjih šol, znotraj katerih se učitelji redno srečujejo in s pomočjo svetovalca razpravljajo o ustreznosti presojanja posameznih dokazov učenja in učnih dosežkov. V Glasgowu je takšnih šolskih mrež 21, v posamezni mreži je približno sedem šol.

O svojem napredku pa ves čas poročajo tudi učenci. Poročila so namenjena vrstnikom, staršem in vsem preostalim udeleženi v vzgojno-izobraževalnem procesu. Poročila in dosežki so vidni na vsakem koraku po šoli in niso samo formalne oblike zapisa na listu. Poročila lahko objavijo v šolskem časopisu, ob dnevu odprtih vrat, v dnevniškem zapisu, ipd. Na koncu šolskega leta pa mora vsak učenec izdelati svoj t. i. profil. Gre za izčrpno letno poročilo o glavnih dosežkih v šolskem letu ter prihodnjih načrtih. Pripravi tega poročila pravijo profiliranje in njegov glavni namen je, da učenci razumejo svoj učni proces in prevzamejo odgovornost za svoje učenje. Učenci predstavijo svoja prizadevanja in dosežke na posameznih učnih področjih. Profil izdelata učenec sam, v pomoč mu je dialog med učiteljem, njim in starši. Tudi za

Slike 5, 6, 7 in 8: Stene razredov škotskih šol so polne dokazov o učenju. Ti so vedno opremljeni s kriteriji uspešnosti.

Sliki 9 in 10: Učenci pri dramski predstavitvi (zgoraj) in obrazec, s pomočjo katerega so vrstniki vrednotili njihovo predstavitev.

učenca je priprava poročila zahtevno delo. Veščine, potrebne za to, pridobiva celotno šolsko leto.

Celotno pa se otrok ne obravnava le v učnem procesu, temveč tudi v vzgojnem. Učence, ki imajo disciplinske težave, usmerijo, podobno kot pri nas, k šolski svetovalni delavki. Ta v pogovoru z učencem in glede na pripombe učiteljev opredeli njegove težave in skupaj pripravita spremni list, kjer je zapisanih nekaj ciljev, ki jih bo učenec pri vsaki uri pouka skušal doseči v izogib vedenjskim težavam, ki jih sicer ima pri pouku. Spremni list je dodan kot priloga in

je priredba spremnega lista, ki smo si ga ogledali na srednji šoli. Izpolnjujeta ga učenec in učitelj pri vsaki uri pouka. Vsak dan morajo spremni list pregledati starši, kar potrdijo s podpisom, in nato ga mora v vpogled učenec posredovati tudi svetovalni delavki. Opisani način spremljanja vedenjsko problematičnih otrok se na šoli izjemno obnese in takšno spremljanje učencev je pripomoglo k zmanjšanju vedenjskih težav učencev na šoli.

Spremljanje pouka v škotskih šolah nam je omogočilo vpogled v šolski sistem, ki je sistematično vpeljal formativno spremljanje na vseh ravneh izobraževanja. Tako na osnovnih kot tudi na srednjih šolah smo se lahko prepričali, da teorija o formativnem spremljanju dejansko deluje tudi v praksi. Najbolj so se nam vtisnili v spomin aktivnejša vloga učenca v vseh fazah učnega procesa, stalno načrtovanje in evalviranje dela

Health & Wellbeing (includes P.E.)

Comments
Molly displays a positive attitude towards her own health and wellbeing and expresses her thoughts and feelings clearly. She has been an excellent addition to the pupil council this year. She has strong, positive relationships with her peers and shows respect for herself and others. She has developed her understanding of drugs and alcohol and healthy eating and can relate this to her own lifestyle. Molly shows good skill in P.E. She is aware of the importance of fitness, is confident and has an enthusiastic approach to all lessons. She has good coordination and stamina and was able to use these skills confidently in basketball, gymnastics, rugby and athletics. Molly performed particularly well in long distance running, representing the school in cross country.

Next steps in learning

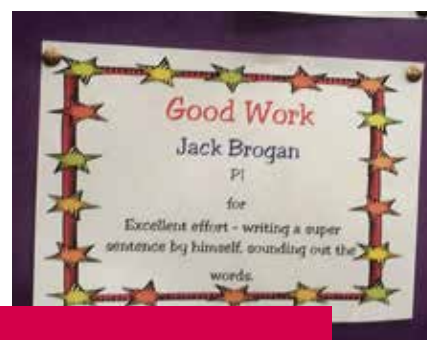
- Molly's interest in PE should be encouraged through participation in extra curricular clubs and activities.
- Molly should try to be more assertive in some situations as she can put others' feelings before her own.

Molly kaže pozitiven odnos do lastnega zdravja in dobrega počutja ter jasno izraža svoje misli in občutke. S svojim delom je odlično prispevala v svetu učencev (ang. pupil council). Njen odnos do vrstnikov je pozitiven, do sebe in drugih kaže spoštovanje. Razume učinke delovanja drog in alkohola na organizem. Razumevanje pomena zdrave prehrane poveže z lastnim življenjskim slogom. Je spretna pri športu. Zaveda se pomena telesne kondicije, je samozavestna in navdušeno pristopi do izvajanja vseh vaj. Ima dobro koordinacijo in vzdržljivost ter je samozavestna pri igri košarke in rokometa ter pri gimnastiki in atletiki. Še posebej dobro se je izkazala pri teku na dolge razdalje in zastopala šolo v krosu.

Nadaljnji koraki:

- Mollyjino zanimanje za šport bi veljalo spodbujati s sodelovanjem v klubih in občolskih dejavnostih.
- Molly naj se poskuša bolj zavzeti zase tudi v primerih, kjer je treba dati prednost občutju drugih.

Slika 11: Prevod dela poročila o napredku učenca

Slika 12: Na vsakem koraku po šoli so prikazani dosežki otrok.

in dosežkov in izjemna večnost podajanja kakovostne vrstniške povratne informacije, vezane na kriterije uspeha. Pouk, ki smo ga spremljali, je vključeval ogromno dialoga med učitelji in učenci ter tudi med učenci samimi. Učenci so pokazali odgovoren odnos do učnega procesa. Kljub temu da večina njihovega šolanja poteka brez ocenjevanja znanja, smo opazili izjemno prizadevnost učencev po doseganju zastavljenih kriterijev uspeha in veliko zrelost pri presojanju dokazov učenja in podajanju povratne informacije.

V nekaterih slovenskih šolah in pri ne tako redkoštevilih učiteljih lahko zaznamo poučevanje po načelih formativnega spremljanja. Tudi ti učitelji prepoznajo pozitiven učinek vpeljevanja načel formativnega spremljanja na učni proces in dosežke, razvoj ter napredek učencev. Težko je presojati, kako bi škotski model prenove šolskega sistema učinkoval v slovenskem prostoru. Vsekakor pa bi bil sistemski pristop k analizi stanja, ugotavljanju potreb po spremembah in iskanju sistemskih rešitev po celotni vertikali šolskega sistema bolj učinkovit in si lahko v tem pogledu škotsko reformo šolskega sistema brez pomisleka vzamemo za zgled.

Viri in literatura

Education Scotland. Dostopno na: <https://www.educationscotland.gov.uk> (9. 8. 2014).

Gradivo, pridobljeno na študijskem obisku v Glasgowu na Škotskem.

Holcar Brunauer, A. (2013). *Formativno spremljanje – škotski model*. Delovno gradivo s seminarja za učitelje projekta. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Novak, L. (2014). Škotska – dežela s šolo brez številčnih ocen. *Razredni pouk*, št. 1 (2014), str. 61–66. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Viri fotografij

Vse fotografije so vzete iz arhiva fotografij Saše Kregar in Leonide Novak.

Priloga: Spremni list za presojo vedenja učenca

Ime učenca:

Navodilo učencu

Na začetku vsake ure oddaj list svojemu učitelju.

Na koncu vsake ure prevzemi list pri učitelju in se oceni z oceno od 1 do 5 glede na presojo, kako dobro si dosegel vsak zapisani cilj.

1 je slabo.....3 je dobro .....5 je odlično

BODI POŠTEN DO SEBE in ne obupaj, če te učitelj oceni slabše, kot predvidevaš, da bi te moral. Poskusi se z učiteljem na hitro pogovoriti o svojem napredovanju. Ne pozabi poročati o svojih ocenah (psihologinji) vsak dan, na koncu pouka.

Navodilo učitelju

Za vsak cilj, naveden v spodnji razpredelnici, ocenite učenca od 1 do 5. Če je možno, namenite nekaj časa za pogovor o morebitni razliki med vašo oceno in samooceno učenca. Pojasnite mu, kako lahko pri naslednji uri pouka izboljša oceno, s katero ste ga ocenili.

Navodilo staršem

Prosimo, da vsak dan pregledate s svojim otrokom razpredelnico z ocenami, s katerimi se je ocenil (ime učenca), ter ocenami, s katerimi ga je ocenil učitelj. Če je potrebno, vprašajte otroka, kaj lahko stori pri naslednjih urah pouka, da bo izboljšal oceno.

DAN	CILJ		1	2	3	4	STARŠI	PSIHOLOGINJA
	Poskušal bom ostati miren in se ne bom razburil, če me učitelj opozori zaradi neprimerne vedenja. Štel bom do deset in počasi dihal, preden bom kar koli rekel.	UČITELJ						
		UČENEC						
	Po svojih najboljših močeh bom opravil vse naloge in zadolžitve. Ne bom rekel: tega ne bom naredil, tega ne znam, prosil in sprejel bom pomoč, če jo bom potreboval.	UČITELJ						
		UČENEC						
	Pokazal bom spoštovanje do posameznika v razredu in njegovega mnenja.	UČITELJ						
		UČENEC						

Vir: Prirejen spremni list, pridobljen na Whitehill Secondary School.

